

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Ústav obecné lingvistiky

Posudek závěrečné práce

předložené na Ústavu obecné lingvistiky
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy

Jméno a tituly posuzující/ho: Michal Láznička

Posudek: vedoucího/vedoucí oponenta/oponentky

Autor/autorka: Alex Círek

Název práce: *Kolokační analýza lemmatu krásnx v korpusech českého psaného jazyka*

Rok odevzdání: 2024

Předložená jako práce: bakalářská diplomová

Odborná úroveň práce:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Věcné chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu přiměřený počet méně podstatné četné závažné

Zvolená metoda:

původní a adekvátní vhodně zvolená nepřilíš vhodná nevhodně zvolená

Výsledky:

originální původní i převzaté netriviální kompilace citované z literatury opsané

Rozsah práce:

příliš velký přiměřený tématu dostatečný nedostatečný

Použitá sekundární literatura (počet a výběr titulů):

nadprůměrná (rozsahem nebo náročností) průměrná podprůměrná nevyhovující

Grafická a formální úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Jazyková úroveň:

vynikající velmi dobrá průměrná podprůměrná nevyhovující

Tiskové chyby:

téměř žádné vzhledem k rozsahu a tématu přiměřený počet četné

Stručná charakteristika práce

Bakalářská práce Alexe Círka spojuje korpusovělingvistickou analýzu s estetikou s cílem provést kolokační analýzu lemmatu *krásnx*. Práce konfrontuje představy o *krásnosti*, jak se objevují v klasických estetických textech se současným českým územ. Snaží se přitom využít kategorizačního rámce odvozeného od Platonových dialogů, které se tématu věnují. Identifikuje referenty, které se s tímto adjektivem v češtině spojují, a popisuje míru zastoupení zvolených kategorií. Vedle nominálních kolokátů se zaměřuje také na jiná adjektiva, která se souvyskytují s *krásnx*, a na adverbiální ekvivalent adjektiva. Zaměřuje se také na gender autorstva textů a jeho interakci s gramatickým rodem zkoumaného adjektiva. Autor dochází k závěru, že nejčastějšími kolokáty lemmatu *krásnx* jsou lidské (a často ženské) referenty a že se zkoumané adjektivum obecně pojí spíše s femininními referenty. U mužských autorů textů je pak větší tendence k užívání *krásnx* v ženském rodě.

Práce splňuje veškeré formální i obsahové nároky na závěrečné práce tohoto stupně, a doporučuji ji proto k obhajobě.

Slovní vyjádření, komentáře a připomínky

Silné stránky práce:

Oceňuju originální téma a jeho uchopení. Autor zajímavým způsobem propojuje dvě dosti odlišné disciplíny a podařilo se mu najít vhodný způsob, jak pomocí empirických lingvistických metod zkoumat některé teze objevující se v klasických textech. Demonstruje tak, že je schopen na základě literatury vygenerovat výzkumné otázky a nalézt vhodný metodologický aparát k jejich zkoumání. Velmi zajímavé je vygenerování konceptuálních kategorií na základě antických představ o kráse a jejich konfrontace se současnými jazykovými daty.

Slabé stránky práce:

Níže vybírám tři slabší momenty práce:

1. Autor pracuje s asociační mírou logDice, několikrát v textu přitom zmiňuje alternativní míry a rozdíly ve výsledcích, které tyto alternativy poskytují. V textu jednak chybí bližší vysvětlení a srovnání běžně užívaných měr, jednak autor neuvádí motivaci pro svou volbu právě logDice.
2. Práce má ze stylistického hlediska spíše esejistický charakter, který není v lingvistice zcela obvyklý, nicméně vzhledem k tématu poměrně funkční. Přesto bych subjektivně ocenil větší míru formálnosti a formulační přesnosti (co jsou např. na s. 8 zmiňované „lingvistické možnosti jazyka“?). Formulačně působí některé pasáže poněkud neobratně (např. s. 8 „Tato bakalářská práce nás přivádí k možnosti toho najít to, o čem lidé mluví jako o krásném.“), což v některých případech vede k obtížnější srozumitelnosti textu (např. opět s. 8 při výkladu o jazykových korpusech „Jako anotované texty s možností komplexních vyhledávacích metod slouží [korpuse] k analýze jazyka, příkladem je i tato rešerše“).
3. Autor dobře pracuje s literaturou v tom smyslu, že je schopen na základě existujících pojednání formulovat výzkumné téma a operacionalizovat teze, které se v těch dílech objevují. Na druhou stranu je ale poněkud problematické, že autor ne vždy k některým dílům odkazuje. Např. na začátku kapitoly 2 je uvedeno že „Ludwig Wittgenstein mluví v Traktátu o problematice samotného problematizování filozofie.“ – chybí přitom formální odkaz na daný spis, který nutně musí být součástí podobného akademického textu. Tato situace se v práci mnohokrát opakuje. V diskuzi o kolokacích na s. 12-13 např. chybí jakýkoli odkaz na relevantní literaturu.

V některých případech rovněž není zcela jasné, zda autor pouze reprodukuje závěry z literatury, nebo uvádí své vlastní. Např. na s. 12 autor uvádí definice slova *krásnx*. Ve druhé

větě najdeme poznámku odkazující k slovníkům češtiny. Ve zbytku odstavce však není zcela jasné, zda jde o autorův myšlenkový experiment, nebo se zde pracuje s definicemi z existujících lexikografických a lexikálněsémantických prací. Podobně na s. 9 autor uvádí svůj výklad pracemi Baina. Neodkazuje přitom na konkrétní díla a není z textu zcela jasné, zda např. tvrzení že „[e]moce, které nám přináší umění, nás vedou k tomu ho zvat a zastřešovat jedním termínem: krása (případně krásné)“ je autorovou interpretací, parafrází Bainových myšlenek (na základě kterého textu?) či něčím jiným.

Otázky k obhajobě a náměty do diskuze:

Z možných témat k diskusi vybírám následující čtyři:

1. Soudím, že pro zpracování zvoleného tématu by mohlo být užitečné využít sémantiku rámců (Frame Semantics). Uvažoval autor o něčem podobném? Pokud ne, mohl by se krátce zamyslet, zda, resp. v čem by tento přístup mohl být přínosný?
2. Autor vychází z řeckého textu s ekvivalentním lemmatem *καλό** a mimo jiné se vyjadřuje k rozdílům v sémantických polích, která oba výrazy pokrývají. Nezvažoval autor pro doplnění využít dostupné „paralelněkorpusové“ nástroje ČNK, aby zjistil, která lemmata v českých textech odpovídají novořeckému úzu?
3. V kapitole 3.2.4 je diskuze o frekvenci lemmatu *krásnx* v jednotlivých gramatických rodech vzhledem k frekvenci rodových variant všech adjektiv v korpusu. Uvažoval autor také o relativní frekvenci rodových variant? Mohl by autor v tomto smyslu okomentovat srovnat tuto distribuční charakteristiku *krásnx* s ostatními adjektivy s využitím aplikace ČNK Gramatikat?
4. V textu se neuvažuje o disperzi identifikovaných kolokací napříč texty. Pokoušel se autor toto nějak kontrolovat? Tj. nemůže silná míra asociace mezi např. *krásnx* a *černovlasx* být zapříčiněna tím, že se toto spojení frekventovaně objevuje v omezeném množství textů? Do jaké míry může tento faktor mít vliv na zobecnitelnost výsledků?

Další poznámky:

Abstrakt není v pravém slova smyslu abstraktem, ale spíše konceptem práce, v němž autor představuje svůj záměr. Abstrakt by měl obsahovat jak výzkumné cíle a základní popis provedeného výzkumu, tak i výsledky a závěry.

Navržená klasifikace:

výborně velmi dobře dobře neprospěl/a

Místo, datum a podpis vedoucího/opponenta: Michal Láznička, v.r.

V Praze, 4. 9. 2024